

Keď matka po prvý raz vezme do náručia svojho novorodenca, má pocit, že v tom uzlíčku sa skoncentrovalo všetko šťastie sveta. No keď lekár namiesto gratulácie vyriekne osudové slová „vaše dieťa sa, žiaľ, narodilo s postihnutím, musíte sa s tým vyrovnáť, mamička“, nekonečná radosť sa mení na trápenie. Ako ho prekonať?

V centre našlo pomoc až štyridsať rodín z Bratislavy a blízkeho okolia

Verte, alebo nie, ale aj na takúto bolesť môžete nájsť liek. Pomocnú ruku vám podajú v Centrách včasnej intervencie, ktoré sú na Slovensku tri. V Žiline, Prešove a od minulého

KEĎ RODIČOVSTVO

BOLI

živost funguje v praxi a čo prináša rodinám, sme sa šli presvedčiť do Centra včasnej intervencie na Hálkovej ulici v Bratislave.

INÉ DIEŤA

Za dverami vládne až sterilná čistota a pokoj, ktorý by sa tiež dal nazvať sterilným, jednoducho pre človeka z ulice je dosť neobvyklý. „Teraz je tu ticho,“ víta nás riaditeľka PhDr. Erika Tichá, PhD. „Ale keď sa priestory naplnia našimi klientmi, tak je dosť rušno.“ Na policiach ležia úhľadne poukladané detské hračky. Sú možno trochu iné než tie, ktoré nájdete v bežných detských izbách. „Naše deti potrebujú špeciálne hračky,“ hovorí. „Tie bežné nemusia byť pre ne dostatočne stimulačné. Pre každé dieťa je nutné vybrať konkrétnu hračku, prispôbiť ju, nájsť vhodné umiestnenie, aby dieťa na ňu vhodne reagovalo.“ Tieto, do istej miery terapeutické hračky sú čas-

to aj finančne náročnejšie, a preto v tomto centre funguje aj požičovňa hračiek.

V súčasnosti majú v starostlivosti štyridsať rodín. To je štyridsať osudov, ktoré sú síce na prvý pohľad rovnaké, ale v skutočnosti každý iný. Každá rodina si vyžaduje individuálny prístup, poradenstvo, pomoc a tu ich nájdú v komplexnom balíčku.

„Keď sa narodí dieťa s postihnutím alebo jeho vývoj neprebieha tak, ako by mal, rodičia musia riešiť množstvo problémov, ktoré v iných rodinách nemajú,“ hovorí riaditeľka. „Musia sa naučiť zaobchádzať s dieťaťom, ako ho kŕmiť, polohovať, ako sa mu prihovárať, aké hračky mu zaobstaráť. Okrem toho sú tu, samozrejme, aj otázky, ako komunikovať s príbuznými alebo aj širším okolím. Je to množstvo situácií, ktoré sú dosť neštandardné, ale treba ich zvládnuť. Ak navštevujú ambulancie jednotlivých špe-

roku pribudlo aj v našom hlavnom meste. Iniciatíva na jeho vznik sa zrodila na pôde Bratislavského samosprávneho kraja a ako nám povedal jeho predstaviteľ Mgr. Peter Húška, vyžiadali si ju naliehavé potreby ľudí. „Na naše sociálne oddelenie často prichádzajú bezradní rodičia, ktorým sa narodilo dieťaťo s jednou z tých diagnóz, ktoré, žiaľ, nemožno liečiť, dá sa s nimi iba naučiť žiť. Snažili sme sa nájsť pre nich čo naj-

účinnjšiu a najkomplexnejšiu pomoc a východisko sme videli v zriadení takéhoto centra. Myšlienka sa na župe stretla s veľkým porozumením a pracovníci ju hneď na začiatku spontánne podporili zbierkou na nákup špeciálnych hračiek.“ Včasná intervencia je špeciálna starostlivosť určená všetkým rodinám a ich deťom s rizikovým vývinom od narodenia až do spravidla siedmich rokov života dieťaťa. Ako takáto starost-

cialistov, dostanú síce množstvo rád, ale často sa v nich stratia. My im tu spolu s rodinou hľadáme odpovede na najpálčivejšie otázky týkajúce sa dieťaťa a jeho vývinu, ale aj rodiny ako takej a jej vzťahov s okolím.

HAPPY END PÍŠE LÁSKA

Pre každé takéto dieťaťko, bez ohľadu na to, s akým ťažkým postihnutím alebo vývinovou poruchou sa narodí, je najlepšou te-

rapiou láskavá náruč mamy a otca. Od toho sa potom odvíja všetko. Spracovanie novej situácie samotnou rodinou je závislé od množstva okolností, ktoré do tohto procesu vstupujú. Každé ich rozhodnutie je však to najlepšie, ktoré môžu urobiť, pretože je ich vlastné. Príbehov rodín je mnoho a každá to zvláda svojím spôsobom. Na ilustráciu nám doktorka Tichá poskytla príbehy dvoch rodín, ktorým sa narodilo dieťa s Downovým syndrómom a obe sa s tým vyrovnali rôznym spôsobom.

S prvým chlapčekom, volajme ho Miško, prišli rodičia do centra, keď mal len päť dní. Dá sa teda povedať, že priamo z pôrodnice. Nevedeli sa vyrovnáť so synovou diagnózou a navyše išlo o prvé dieťa, na príchod ktorého sa nesmierne tešili. Bolo to čosi, čo nedokázali spracovať. V situácii, keď iná rodina oslavuje príchod dieťaťa, táto hľadala zariadenie, kde by ho umiestnila. Celoročné zariadenie však neexistuje, do úvahy by prichádzal len detský domov, ale len v tom prípade, ak by sa ho matka vzdala hneď po pôrode, čo však neurobila. Jedinou možnosťou bolo teda prijať ho v existujúcej rodine. Tak sa dostali do centra. „Myslím si, že je veľmi cenné, že rodina hľadala spôsob, oporu, zvažovala možnosti, ako prijať túto situáciu. Urobili to najlepšie, čo bolo v ich silách pre ich dieťa spraviť. Mali šancu pocítiť, že sú rodičmi a mali možnosť zistiť, čo bude pre nich a pre ich syna najlepšie, a adopcia bola pre nich jedinou z možností. Miško dnes vyrastá v novej rodine, ktorá ho nekončne miluje a keďže je stále v na-

Predstaviteľ župy Peter Húska s riaditeľkou centra Erikou Tichou hovoria o doterajších skúsenostiach

šej starostlivosti, môžeme potvrdiť, že skutočne prospieva. Je obklopený radosťou a láskou.“

Iný je osud Peťka. Aj ten sa narodil s rovnakou diagnózou, no v milujúcej rodine, ktorá ho bezvýhradne prijala. Obaja rodičia prispôbujú všetky svoje očakávania a predstavy synovým možnostiam. Kvôli jeho životnej perspektíve sú ochotní urobiť všetko. Aj zmeniť bydlisko a odsťahovať sa do zahraničia, ak by tam mal Peťko lepšie možnosti integrácie do predškolského zariadenia.

„Postoj rodičov je veľmi závislý od toho, akým spôsobom na situáciu reaguje najbližšie okolie, rodina a komunita,“ dodáva. *„Či a ako ich podporia vo chvíľach, keď to najviac potrebujú.“*

POMOC V PRAVEJ CHVÍLI

Starostlivosť o dieťa s postihnutím je nesmieme vyčerpávajúca a stresujúca. Komunikovať s dieťaťom,

ktoré nevidí alebo nepočuje, je namáhavé aj pre rodiča, ktorý svoje dieťa naozaj miluje. Takéto rodiny sa často dostanú do situácií, ktoré si v bežných rodinách nevedia ani predstaviť. Doktorka Tichá uvádza príklad rodičov starajúcich sa o ťažko postihnuté dvojčatá. *„Celodenná intenzívna starostlivosť, ktorú dievčatá vyžadujú, je nesmierne namáhavá. Ich rodičia už štyri roky spoločne ani len nevečerali, nieto ešte aby si našli čas na návštevu kina či iných samozrejmostí, nevyhnutných pre regeneráciu.“*

No aj v takýchto situáciách dokážu v centre pomôcť. Nielen praktickými radami, ale aj konkrétnou pomocou, vďaka ktorej sa dajú zvládnuť všetky nástrahy, s ktorými sa rodičia týchto detí denne stretávajú.

KATARÍNA HANZELOVÁ

Foto: archív E. T. a Ivan Medved

Hračky pre deti so špeciálnymi potrebami